

Parquingpauli Paulingpauli h. *Enkarpauli*.

MAY 26 1964

— Ընդիէն կառավարը պահալով՝ ըսաւ, կը զարմա-
նամ, երեք հարիւր ոսկին բանի մը անդ չի գներ:

երրորդ մասը կորսուեցան :

«Փորթ օ փրէնսի մէջ չափէ զուր տար լծիւն մը կիւսացուեցէր երկրաշարժութեան մօտենալը . լեռնային զլախն ալ թանձր ամպերով ծածկուած էին : Լեռնային ցնցումը նուազանգամին մէջ զբաւնեցած նաեւրը գագային . յետոյ երկու սաստիկ ցնցումներ եղան փորթ օ փրէնսի մէջ . առաջինը քիչ տեւեց , բայց երկրորդը իրեք վայրկեանի չափ շարունակեց :

«Լճակն մարդ արտօնեօր տուներէն զուր կիւսար . և փողոցները լեցան էին փախողներուն խուսն բազմութիւնով : Բայց հասարակ բոլոր տուները և ուրիշ շինուածքները մեծ վնասներ կրեցին . տակեց ետքը ուրիշ շատ ցնցումներ պատահեցան . նոյն օրերը օգր փոփոխական եղաւ . անձրեւը , արեւ և մրջկիւր առանց միջոց տալու մէկըմէկու ետեւ կը յաջորդէին :

— Սուրբ Կարկուտն գրեւոր նամակ մը կը թափուէր թէ հոն տեղի երկրաշարժութիւնը խիստ սաստիկ է եղեր : շատ տուներ փլել են , բայց բնու մէկու մը վնաս չէ եղեր : Կոնստանդին ցնցումներն ալ շատ սոսկալի են եղեր . նոյն տունը կրակ ալ պատահեցէ . ուստի մէկ կողմէն կրակը , մէկաւ կողմէն շարժը բոլորովն աւերակ դարձուցիւ են քաղաքը :

Գլուխ Լայթի լաւած քաղաքէն կը գրեն :

«Բայց քաղաքը բոլորովն դեռինք անցաւ , ժողովրդաց երկրորդ մասն ալ մէկտեղ : Բայց արեւմտեւ գիպուածէն աղատողները Կոստէզ լաւած տեղը փախան , ուր տեղ կը կենան առանց բնակարանի , հանդերձի և ուտելիքի :

«Մինչև հիմայ կողմին ուրիշ կողմերէն լուր մը չառինք , բայց անշուշտ հիւսիսային կողմի քաղաքները աւերակ դարձած են :

ԶՄԻՌՆԻՒՆ

26 Հունիս :

Բարեկիցատակ Կուսակցութեան Միջոցառումները մարմինը Մարտիկայէն հոս բերելով , երկուշաբթի օրը փառաւոր հանդէսով թողնուցին Սուրբ Ստեփաննոսի գերեզմանատունը :

— Չոր փետրուարին վեր կը հրամայէ , ըսաւ պանդոկին տէրը :

— Բայց պատուանուէր միտար ինձի . . . ինչու որսոսկ Մարքէզ մըն եմ ես , և ոչ ուրիշ մեծ մարդ մը :

— Պանդոկապետը ընկերացաւ անոր մինչև իրեն համար պատրաստուած սենեակը , և հասնելով հոն , ըսաւ . « Ես քեզ քեզ , ձեր տէրութիւնը չձգեմ որ բան մը խմէ , որպէս զի սիրտդ հանգարտի :

— Ինչո՞ւ համար :

— Որովհետեւ ձեր տէրութիւնը վնաս կրեց , ինչու որ . . . ոսկի կորսնցուց , կարծեմ երեք հարիւր ոսկի . . . ուստի չեմ երկապիր , որ քիչ մը սիրտդ նեղացած պիտի ըլլայ . . . :

— Կեղացած . սկսաւ օտարականը բարձր ձայնով ծիծաղել . ինչո՞ւ , պիտի նեղանամ , ըսաւ , ասանկ դիպուածներու վրայ : Երբեք ես սորված եմ . . . ճանապարհորդութեան մէջ շատ ատեն . . . դրամ կը կորսնցնէի , վերջապէս աս կորսնցուցածս մէկ մեծ բան մըն է :

Իսկով , ըսաւ , պանդոկապետը , վեր ցաթկելով , ես

Ի վերջոյ թիւ տուաւ . . . (սովորական շուկային մէջ գիպուածով մը կրակ պատահեցաւ , բայց շուտով մարեցին ու շատ քիչ վնաս եղաւ :

Երեքշաբթի առաւել Կարապետի պառաւ մը սպաննուած գտան իր անկողնին մէջ . կրակի թէ սպաննողը իր ծառան է , որ արդէն բռնիւրէր բանտը դրել է :

Բայց անգամ իգմիր հասան Կարապետի դիտունները , որոնք Մ . Թէքաթի օրինակութեան անդամին կառավարութեանը յանձնուած , Կարապետի տէրութեանը կողմէն փոքր Բոսնի արտի երթան պարտին : Մ . Թէքաթի հետեւին Մ . Վեդէլ երկրորդ հրամանատարը Երազմէթիկ նուազ , Վեդէլի Պաշտօնէն նկարիչը , Վեդէլի Զարտարապետը և Պաշտօնէն քաղաքը :

Արտարար օրադրութեանը մէջ կը կարգադրուի :

«Ստեփան արաքայի պատերազմական նաւ մը Երազմէթիկ հասնելով , Տէքաթիի նաւահանգիստը երկու շաբաթ : Բայց նաւը որ առաջին անգամն է Զանկուէպարի կողմէն կուգայ , կարմիր դրոշակ մը ունի ու տար թնդանով . բոլորովն կընտանի մը վաճառականի նաւերուն օր հաշիւ թէ 5-600 թոնո բեռ կուտեն : Չորս հաւ պատուական Երազմէթիկ ձի և ուրիշ զանազան բնական բերած է երեւել շէյխի մը կողմէն , և Վեդէլի արտարարութեան Վեդէլի Երազմէթիկի նաւերէն համար» :

Երազմէթիկ մը գինետունի մէջ 10 շրջին զբաւ դրաւ թէ կրնայ իր հագած լաթերը ուտել . բայց այս պայմանով որ թող տան իրեն վրայի կոճակները միայն կտրելու . իր ընկերները ընդունեցին աս զրաւը , ան ալ իսկոյն հոնց լաթերը ու կտոր կտոր ընելով զանոնք տաօտակի մը մէջ դրաւ քիչ մը համեմունք եփեց ու կտոր բոլորն ալ կերաւ ըսն մը չէ վեցուց :

Ռադապետն կը գրեն , մայիս 13 ին :

«Սեր իշխանութեան տակը եղած Պէրկա փոքր քաղաքին ալ պատահեցաւ Երազմէթիկի աղէտքը . 110

կը ճանչնամ հոս երկու իրեք մարդ , որոնք եթէ գիպուածով մը կորսնցնելու ըլլան կէս քահկան , չեն դադիր զանկապետութեան , մինչև իրիկուն . . . :

— Նշմարիտը ըսեմ Վեդէլ , կրկնեց ճանապարհորդը , ասանկ կորուստը ճանձնութիւն կը բերէ ինձի , որովհետեւ դրամ չունիմ հիմակ , ըսէ ինձի կայ մի հոս սեղանաւոր (ստոպ) մը :

— Զրամբէք կար մէկ սեղանաւոր մը , բայց շատ տան չէ որ սնանկացաւ : Թէ որ ձեր փետրուարին կընդունի ինձի պէս աղքատ մարդու մը ծառայութիւնը , ես կը հոգամ որչափ ձեռքէս կուգայ նէ . . . :

Մարքէզը քիչ մը տան մօտեցէն ետեւ մօտեցաւ անոր , և ձեռքը անոր ուսը դնելով , ըսաւ . « Դուն շատ քաղցրաբար մարդ մըն ես , չնորհրէք ինձի ուրեմն փոխ գտնալ յիսուն ոսկի . . . :

— Պատասխանեց պանդոկապետը , հիմա կէս ժամու մէջ ձեր փետրուարին հրամանը կը կատարեմ . ու վաղեց գնաց շուտ մը դրամ փրկուելու :

Շատ դիւրութեամբ գտաւ այն գումարը , ասդիւն անդիւն իր գրացիներէն , որն որ բերաւ իսկոյն Մարքէ-

շէնքէն հաշիւ թէ 35 ր տղատեցաւ . 600 բնակիչներէն 400 անձինք առանց բնակարանի և օգնութեան մնացին , որոնք հաշիւ թէ քիչ մը կարասիք տղատեցին : Բայց քաղաքին ժողովուրդը զրկեց իր լընն ալ աղքատ մարդիկ են» :

— Երազմէթիկ մէջ օրէ օր եփեցնուլ վրայ է . երկու թէ ձուլած (տէքաթի) շէնքերը . և կերակայ թէ սկըսեցաւ հասարակօրէն տուները վերանորոգելու շուրջ շինել : Բայց տներուն պատերը խառնուոր ըլլալուն համար վերին է տարրային , դռներ վնաս մէկ ջնուցիւ գործիքով մը խոհանոցին մէջը դրուաւ :

Երկու ձուլածոյ տուն մը իրեք դասիկանով , 12 կամ 16 կտորէ բաղկացեալ և 800 կամ 850-000 քիլոկրամ ծանրութիւն ունենալով 27-500 Ֆրանքի կըլլայ բոլոր զաւգարաններուն ծախսն ալ մէկ տեղ տանելով . և տունը մէկ տեղէն վերցունել և ուրիշ տեղ մը փոխադրելու համար 600 Ֆրանքէն է վելի ծախս չըլլար :

Երազմէթիկ մտ Վերդի միջոց քաղաքին մէջ մէկ ձուլածոյ եկեղեցի մը շինեցաւ զանգաւորաւ նով մէկտեղ , 200-000 Ֆրանք ծախսով : Երեւելիին երկայնութիւնը 119 սոր է և լայնութիւնը 48 սոր . զուրի կողմը Կոնստանտինոպոլիսի կրնանի և անանկ եղով ներքի մը դարձած են վրան օր գիտեալ թէ քաղաքէն շինուածք մըն է :

Կերակայ թէ Պէրկայի և Երազմէթիկ մէջ բազմաթիւ ձուլածոյ տուներ պիտի շինեն Երազմէթիկի բնակիչներուն համար , որոնց տները կը բեկեն երեցան :

— Երեւելի , 26 մայիս : Երեւելի ստակալ գիպուած մը պատահեցաւ մեր քաղաքը . երրորդ թատրոնին սրահին մէջ ժողովուրդը լեցած տեսարանը կը գրեն , յանկարծ սրահին առաջատար (թափանք) փառ , հարկւրաւոր հողմներ վերաւորեցան . ունեք միւսն և ունեք ալ խուսն բազմութեան գուրտ է լած ատենը խղճեցան : Վեդէլի տունը թիւր մինչև հիմայ 29 հողի կը համար :

Երազմէթիկ Կառավարին զանազան բաներու վրայով հրատարակած տեղեկութիւնները . շատ անգամ հետաքրքրական լուրեր կը պարունակեն . և

զին յանձնեց , ան ալ շատ շնորհակալ ըլլալով , ուղեց որ վարձատրէ զանի : Բայց բարի պանդոկապետը թող չի արվաւ , ու շատ ուրախութեամբ ծառայելուն համար անունը անուանի մարդու մը , գնաց խոհանոցը կերակուր պատրաստելու :

Երեւելիի կողմէ քաղաքին բնակիչներէն շատը գացին եկան հոն , ուր տեղ օտարականը կորսնցուցեր էր դրամով քսակը , յուսալով գտնալ զանկա , բայց զոր երաւ իրենց աշխատանքները , ու արտում ետ դարձան փնտրելու գացողները , համոզելով թէ ուրիշ մէկը իրենց մէկ աւելի բարեբաղդ գտած էր զանկա տաշուց :

Հետեւեալ առաւել Մարքէզը խաճկէ ուղեց . բայց պանդոկապետը խաճկէ տանելու տեղը չկըլլաւ տարաւ տրվաւ անոր : Բայց խաճկէ ուղեցի , ըսաւ օտարականը զարմանալով , և ոչ թէ չկըլլաւ :

— Չեղի պէս աղուականին չկըլլաւ կը արվի , և ոչ խաճկէ պատասխանեց պանդոկապետը , խոհանոցի մը չափ որ կրնար նէ :

— Վկ կը կարծես զի , ես Մարքէզ մըն եմ , և ոչ ուրիշ մէկը . . . :

որովհետեւ կերպ կերպ ծանօթութիւններ կրգտնրւին անոնց մէջ, որոնք մեծ զգուշութեամբ ժողովրդում են, անոր համար արժան կը համարինք այս անգամ հետեւեալները միայն հրատարակել, որոնցմով Մեզդիայի Բաւրաւմէնքը կը ծանուցանէ չորս տարւան մէջ աշխարհին զանազան երկիրները եղած առաւելութիւն յաւաքադիմութեանը և նաւարկութեանը վրայով:

ԻՐԱՆԻԱՅԻ (Պարսկերէն) Երկիրը խիստ շատ է վերջաւոր աս երկիրն առաւելան գիտնեալուն մէջ, թէ՛ ներս մտած ապրանքներուն համար, և թէ՛ դուրս ելածներուն: Մեզդիայի նաւերուն թիւը թէպէտ քիչ էին, բայց սակայն Մեզդիայ մեծ օգուտ ունեցաւ ան նաւերուն ամեն մէկ թանօ բեռ ապրանքի, առած տուրքերէն:

ՇԱՀԻՍՆԱՅԻ ԵՒ ԲԱՐԿԱՅԻ Երկիրը օտար նաւերուն թիւը և թանօի տուրքին առաւելութիւնը, զիտուրապէս հանրաքայի մէջ, Շահիսնայի և Բարկայի անդգնական նաւերը կը ծանուցաւ վրայ է: Իսկ հանրաքայի մէջ ընդհանրապէս կ'ընկնէ, բայց այնքան նշանակաւ չէ: 1840 ին բազմաթիւութեանը նայելով՝ 79 անդգնական նաւ կրգտնանք 2239 Բարկայի և հանրաքայի նաւերու գէմ:

ԲԱՐԿԱՅԻ: Մեզդիայի և Բարկայի նաւերուն բերած ապրանքներով, աս երկիրն առաւելութիւն շատ ընդարձակեցաւ:

ՀԱՆԿԱՅԻ: Մեզդիայի նաւերուն երթեկեղութիւնը խիստ շատ կ'աւելնային նաւերէն ալ է վերի, և հետեւեալ անդգնակցի մեծ շահ ունեցան:

ՊԱՆԻՍԻ: Մեզդիայի և Բարկայի առաւելութեան շարժմանը շատ է վերջաւոր, օգուտին մէկ մասը անդգնակցի կ'ընէ և մէկու մասը պէճիակցի:

ԳԻՐԿԱՅԻ: Բարկայի շատ է վերջաւոր, անդգնակցի և գաղղիայի երթեկեղութիւնը շատ է վերջաւոր, օգուտին մէկ մասը անդգնակցի կ'ընէ և մէկու մասը պէճիակցի:

— Ինչ օգուտ, ալ, ըստ պանդոկապետ աւելի համարձակութեամբ, աղէկ գիտեմ ես՝ ձեր ո՛վ ըլլալը...:

— Ո՛վ եմ ես ըսէ ինծի կողաշէմ:
— Ձեր տերութիւնը... քաղաքին կոմսը չէ՞ մի:
— Ուսկի՞նք գիտէք, ո՛վ ըստ ձեզի:
— Բարեկամս մէկը, բայց ձեր գերազանցութեան զեկքը ծանօթ կ'երևար ինծի, ու այսօր վերջապէս միտքս եկաւ՝ ձեզի մայրաքաղաքը տեսնալ...:

— Ի՛նչ տանը ըստ օտարականը, որովհետեւ անհնար է որ անծանօթ մնամ, ձեզի կը յայտնեմ... այո՛, ես եմ... քաղաքին կոմսը...:

— Ուրեմն ճշմարիտ երևիմ կարծիքս, պատշաճ պանդոկապետը ծունկի վրայ գալով անոր առջևը, չի խաւանցայ...:

— Իսկ թէ գլուխդ ժողէ, միամիտ բարեկամ, պատշաճ տրվաւ կոմսը՝ զանկա գետնէն վերցնելով հիմակ քեզի մէկ աղաչանք մը ունիմ...:

— Ա՛հ, ինծի աղաչանք ունիք, ըստ պանդոկապետը բարձր ձայնով, թող հրաման ընէ ձեր գերազանցութեանը:

կողմանէ: Մեզդիայի օգուտը երկիր է, թէպէտեւ քանի մը տունէ, ի վեր գաղղիական նաւերուն յաջողութիւնը ևս շատ է վերջաւոր է:

ՊԱՆԻՍԻ: Երկիրն առաւելութիւն շատ է վերջաւոր, անդգնական նաւերուն միջոցով կը շարժուի: Իսկ սակայն նաւերուն շարժմանը նշանակաւ է միայն զորս եղած ապրանքներուն կողմանէ:

ՀԱՆԿԱՅԻ ԵՒ ԲԱՐԿԱՅԻ Երկիրը խիստ շատ է վերջաւոր, անդգնական նաւերուն միջոցով կը շարժուի: Իսկ սակայն նաւերուն շարժմանը նշանակաւ է միայն զորս եղած ապրանքներուն կողմանէ:

ԲԱՐԿԱՅԻ ԵՒ ԲԱՐԿԱՅԻ: Բարկայի շատ է վերջաւոր, անդգնական նաւերուն միջոցով կը շարժուի: Իսկ սակայն նաւերուն շարժմանը նշանակաւ է միայն զորս եղած ապրանքներուն կողմանէ:

ՊԱՆԻՍԻ ԵՒ ԲԱՐԿԱՅԻ: Բարկայի շատ է վերջաւոր, անդգնական նաւերուն միջոցով կը շարժուի: Իսկ սակայն նաւերուն շարժմանը նշանակաւ է միայն զորս եղած ապրանքներուն կողմանէ:

Երկիրը խիստ շատ է վերջաւոր, անդգնական նաւերուն միջոցով կը շարժուի: Իսկ սակայն նաւերուն շարժմանը նշանակաւ է միայն զորս եղած ապրանքներուն կողմանէ:

Սահիթեօն (Թիմանի) մէջ կը կարգաւորուի:

«Քանի մը տունէ է որ Բարկայի փաշան, մեծաւոր Սահիթեօն փաշային տղան, Սարաշու զինուորական կառավարութեան պաշտօնը կը վարէր, և հաւանաբար թիւրքերու կը կարգաւորուի: Բայց որովհետեւ աս պաշտօնատարը աղէկ հմուտ չէ կառավարութեան գործերուն, և Բարկայի տեսնելով որ ասիկէ կը քանակաւ անկարգութիւններ ծագիլ տանի մէկ գուաւի մը մէջ, ուր որ գեւոր կարգաւորութիւնները մտած չեն, հարկաւոր համարեցաւ Սարաշու կառավարութիւնը մէկ խելացի և կառավարութեան գործերուն մէջ երկարատեւ գտնելու պաշտօնատարին մը յանձնել, մինչև որ Բարկայի փաշան աս մեծ պաշտօնին պարտաւորութիւնները կատարելու համար հարկաւոր եղած կը թուի ստանայ:

Թիւրք...:

— Ձեր պանդոկը ամենէն տեղի հաճելի է ինծի, վասն զի ինտոր բերեմ, մէկ փոքր պարտեք մը ունիք... կրտսէր է:

— Հրամայեք, ձեր աղնու թիւնը կ'աղէ՛ տեսնալ զայն:

— Երթա՛ք ուրեմն: Մարքէզը սենեակի հանդերձը հագնելով պանդոկապետին հետ պարտեք գրնաց: — Երթա՛ք մէկ պղտիկ տեղ մըն էր, քիչ մը մշակած, ու երկու կողմը բարձր պատերով շրջապատած, պարտիկին մէկ ծայրը բաց տեղ սենեակ մը կար, որուն մէկ պատը կէսէն փակ էր ու տակն էր հաւանոցը (քիւմսը): (Սարաշուի զեպ ի այն տեղը գրնաց, ու սկսաւ գիտել զանկա շատ գովելով պանդոկապետին ջանքը, ու կարգաւորութիւնը իր բարեք ծառայութեանը, միամիտ մարդը աս խօսքերուն վրայ սկսաւ բարձրանալ:

— Հիմա իմ սիրելի պանդոկապետս, քեզի քանիմը հարցունք ունիմ, դուն ալ պիտի պատասխանես ինծի, ըստ Մարքէզը, նստելով: Շահարիտը բռնի՝ քեզի հոս

«Ես որդանաւքին վրայ Սահիթեօն փաշան որ անցած ներք Սարաշուի միջոցով իմ փաշան արտօնէն զերեւցաւ, որն որ երկար տունէ հերթութեանը ծառայութիւնը ըրած է և շատ բաներու տեղեակ, Սարաշու կառավարիչ անանկեցաւ: Իր հրամանին տակը պիտի ըլլայ Բարկայի փաշան որ պիտի վարէ հասարակութեան պաշտօնները, ինչպէս որ արժանի է իր աստիճանին:

Օրմանեան Գրեկազը՝ Սահիթեօն փաշան, որուն կը համարէր Մարքէզ Պէշը, ամենու 13 ին Վաքիլ հաստ ուր որ պիտի կենայ, նաւահանգիստը մոնարխի թագաւորին ներքով բարեկեց քաղաքը և զոգնակցի պիտի կարգէր, որն իր խելոյն պատասխանեցին անոր: Կողմէն սէյ հրամանատարը հա համարէն ետեւ քաղաքի մէջ գտնելու հիւպատոսներուն մէկ քանիին գնաց տեսութիւն ընելու, որոնք ևս նաւերէր թիւրք մեծ քաղաք տեսան յիշեալ հրամանատարին:

— Գաղղիական զօրութեան Վաքիլաթին մեծ և նաւահանգիստը հաստ, որ շիտակ թագաւորին կողմէր, Վաքիլաթին թագաւորին գուրս երած տունը Վաքիլաթին հրամանին տակը կ'ընէ նաւերը ներս կը մտնան եղեր:

Գաղղիայի (Երեւանի և Նիկոսիայի) կը գրեն հետեւեալ լուրը:

«Սահիթեօն մէկ պատառայ խաբէութիւն մը կ'ընէ աս կողմին մէջ, որու նմանը գեւ լուսած չէ: Երկրագոյն մը սե գերիներու վաճառական, հաստ հա 600 գերիներով ու քիչ օրան մէջ ամենէն ալ ծախեց: Բայց իրեք շաբաթ անցնելէն ետքը՝ այս սե գերիները ամենը մէկէն մէկ գիշերվան մէջ աւերելով եղան, ու անհետ կ'ընէ անոնց մէկը ձեռք ձգել: Ես գիտեմ իմ վրայ երկու օր անց նսկէն ետեւ, մեծ շարժման մը տեսնելուց հետեւ հանգիստին մէջ, վեց հարիւր եւրոպայի նոյն նաւը մտած էին, որն որ գերիները բերած էր, Նամէյքա երթալու համար:

«Յիշեալ գերիները գնոյ տանող կողմերուն տեղի մը հարցունքով ընելով իմացեցաւ, որ անոնց փախչելէն քանի մը օր առաջ, տեսակ մը հիւ

բերելու պատճառ աս է, որ մենք մեզի երկու հոգի միտակ խօսինք:

— Հրամայե՛ք ուրեմն ալ:

— Ես եմ...:

Պանդոկապետ սկսաւ մտածել:

— Ես եմ, կը ինչ Մարքէզը, ու ինչ մարդը ստիչ նստել նստաւ անոր քովը:

— Ինչ ինծի՛ այս կողմի մարդիկ սեր ունին իմ տիրոջ վրայ, սկսաւ ան տեսնել իմ հարցնել, համարով մէկ գրգռանալ (չըզտան) մը:

— Ես շատ կը սիրեմ ու կը յարգեմ զնա, պատասխանեց պանդոկապետը:

— Եղէ՛կ աղէ՛կ, ըստ կոմսը, ու գրեց թղթիմը վրայ «Ես տեսնուիմ իմ սիրելի»... աստ շարունակեց ինչպէս են հասարակօրէն բոլոր գործերը:

— Ի՛նչ, աղէ՛կ են ըստ բաւականին, պատասխանեց պանդոկապետը, գիտեմ մեզի շատի կը նստի... պարտքով կը վաճառվի, բայց չեն հատուցաներ...:

— «Ինչին սուղ է շատ», գրեց կոմսը, «ու պարտք կընեն»...:

Լանդուլթին պատահած էր դերիններուն, որոնք քիչ քիչ սկսած էին իրենց սեռութիւնը կորսնցնել: Գեղավաճառին մէկը իմացուց որ՝ եթէ մէկ սեւ մը ճիւղակցնէ անհնար է նէ, շատ դիւրին է ճերմակը սեղնել. ու առ ըսածը փորձով ցրցնելու համար, իր ձեռքը խոթեց սպիտակ ջրի մը մէջ, ու հանելէն ետքը շուտ մը արեւը չորցուց. անատենը անանկ աղբոր սեւ գոյն մը ստացաւ աս մարդուն ձեռքը՝ որ անհնար եղաւ օժանդակ կամ ուրիշ կերպ լուալով հանել. աս ալ ըսաւ, որ իրէք շարաթ անցնելէն ետեւ աս սեղուցած ձեռքը մէկալէն էլիւի սպիտակ պիտի ըլլայ: Գեղավաճառը աս փորձը հրապարակու ընելէն ետեւ միանգամայն իմացուց որ այն ճամբայ ելլող նաւասպիտին ինքը ծախսեր է խիստ շատ, բորակով (կիւմիւրչիւրով) շինած ջուր մը: Աստի հաւանական է, որ աս նոր տեսակ գոգը վերստին պիտի սեղունէ, իր նաւը գտնուած ճամբորդները, ու կղզիէ կղզի տանելով պիտի ծախէ գանձեր: «Եւ շինուած սեւերը խել մը դատարկութեան անձինք են, անշուշտ Միսիսիայէ, Կոնստանտնուպոլս հանգիստներէն ժողովուած. ու գրեթէ աշխարհիս ամենն կողմէն մարդ կրդանրէին անոնց մէջ, որովհետեւ անգղիւարէն, գաղղիկերէն և ուրիշ լեզու զիւրյոցներ կան մէջերէն: Գնոյ առնողները՝ դարմա նալով ասոնց աշխարհութեանը վրայ, ուրիշ գերի ներու պէս երկրագործութեան չի խրկեցին, այլ մինակ առնին ծառայութիւններու մէջ կաշխատցրնէին զանոնք:

Եստի՞ ճանք բարեխառնութեան Եւրոպայի, գիտեալ ի միջոցէ և և զեւալ ըստ բաժանման Ասիոյ ի:

		Իստուերի:		Հարկու:	
Ուրբաթ	19 յունիս	+	22 1/2	աստիճան	27 3/4
Շաբաթ	20 "	+	22	"	28 "
Կիրակի	21 "	+	21 1/2	"	27 1/2 "
Երկուշաբթի	22 "	+	22 1/2	"	29 "
Երեքշաբթի	23 "	+	22 3/4	"	31 "
Չորեքշաբթի	24 "	+	22 1/2	"	29 "
Հինգշաբթի	25 "	+	22 1/2	"	29 "

— Կան նաեւ քանի մը անձինք, որոնք շատ գրամ կը մտնեն, շարունակեց միւսը, ու չեմ գիտեր ուսկից կը մտնարին
— Ըստ գէշ բանէ, ըսաւ կոմսը ու գրեց «Կան անձինք, որոնք ստակ չունին՝ բայց շատ կը մտնեն» ուրիշ բան մը կայ, գրեւոր:
— Այո, շատ բաներ կան
— Ինծի պատմէ՛ զայն ուրիշ անգամ մը, անոր խօսքը ընդմիջելով ըսաւ օտարականը. մանաւանդ գրե՛ զանոնք թղթի մը վր, այ ինչու որ պէտք են ինծի: Հիմակ կուզեմ քիչ մը քաղաքը պտրտիլ. ու աս ըսելով գուրա ելաւ պարտիզէն: Պանդոկին տէրը վաղեց գնաց անոր սենեակը ու ձեռքը առնելով մէկ հասակեկ տեսարակ մը, սկսաւ գրել անոր մէջ ինչ որ պէտք էր նէ:

(մնացորդը հետեւեալ թիւով):

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
ԻՏԱԼԻԱ

Թիւսա 4 Յունիս:

Քաղաքիս առուտուրը անշարժութեան մէջ է: Բամպակ: աս ապրանքին գինը վար իջան. արեւելեան բամպակներուն գինը՝ 24-27 ֆիորին է. Եգիպտոսինը՝ 33 ֆ. Միսիսիայէ Կոնստանտնուպոլսը՝ 28-31:

Ձէթ: Գինը հաստատ են, 23 ֆ: Կտաւաւ: ամենեւին ուզող չի կայ. ասորկան արժուութիւնը՝ 6 1/2 ֆ. արեւելեան ապրանքը. Եգիպտոսինը՝ 6 ֆ:

Սուսամ: աս ապրանքին բնու չի մնաց. Թէ որ ըլլար նէ, արեւելեան ապրանքը՝ 9 1/2 ֆ. Գիւրաւ կը ծախէր. Եգիպտոսինը՝ 8 1/2 ֆ:

Տորոն: Պախըրու բերքը 26 ֆիորին. հասարակ ապրանքը՝ 23 ֆ:

ՏԱՆԿԱՍՏԱՆ

Եւրոպայի, Յունիս 26:

Մեր վերջին թիւէն ետքը՝ քաղաքիս մէջ գտնուած ապրանքի գիններուն նշանաւոր փոփոխութիւն մը չըլլալով, միայն հետեւեալ ծախսերը եղած են:

Լիֆիոն: Կոր հունձի ապրանքին մեծ մաս մը ծախեցաւ 53 1/2—54 1/2 զուրուշ:

Բամպակ: Ըստ ապրանքին հիմնուած շուկայ շատ քիչ ծախս կը ըլլայ, 290—297 և 228 զուրուշ իսան թորը ըստ տեսակին:

Բուրդ: Ըստ ջին տեսակը կը ծախէր 275 զուրուշ, երկրորդ տեսակը՝ 175:

Խաճկէ: Լարիւր օխան 640—655 զուրուշ զժուտրալումնաւ է:

Կոստանդնուպոլսի վերջին թիւերը կը ծանուցանեն Թէ առուտուրը մեծ անշարժութեան մէջ է հոն. և Թէ գանապան կողմէ կ'աճէ 80,000 քիւէ ցորեն կայ եղեր, և 40,000 քիւէ գարի:

ՓՈԽՆԵԼԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՊՈԼՈՆԻԱ

10 Յունիս:

Երկաթ	116 1/2—117
Փարիզ	183—184
Սիւնիս	479
Թիւսա	482
Նիւօլա	184
Լիւօրնա	157 1/2

ԵՐԵՎԱՆ

17 Յունիս:

Երկաթ	117 1/2—118
Փարսիլիս	183—183 1/2
Լիւօրնա	157 1/2
Թիւսա	476—478
Օտէսա	19 1/2

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Պօլսեցի նկարիչ Պարոն Պօղոս յարգի վարպետը մէկ նոր գործարան մը հնարեց իւր ճարտարութեամբ, որով չուխոյի՝ մերինոսի՝ և շալիյի վրայ ծաղկանկար բարձ և գրան կամ պատուհանի վարագոյր, և կերպ կերպ ծածկոցներ կը տալէ գեղեցիկ ձեւերով, և աժան գնով: Ով որ կուզէ իւր սենեակը զարդարելու համար ուզած չափերով բան տոյն տալ, կրնայ գտնալ այն յիշեալ վարպետը՝ Պօղոս շուկային թափեցէ՛ իսանին մէջ:

ՀԱՄԵՌՈՍ

ԲՆԵՒԼՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Սենտիյոյ Սիւրիսիսիան ուսուէն Ս. Հ. Մատթէոս Սաղաթիւնից գիտնական վարդապետին աշխատութիւններն են. որն որ աս տարի յիշեալ վանքի տպագրած ծախիք աղետական և ազգասէր աղայ Հովհաննէսի Լէզարեանց:

Ըստ օգտակար գրքին մէջը՝ հեղինակը համարուում ու աշխարհաբար լեզուով կը խօսի ֆիզիկական նիւթերուն ու անոնց յատկութեանց վրայ, ու գիւրին 1874 թ. Երբ ցարեղ զանոնք նաեւ աս գիտութեանը վերաբերեալ գործիքներուն և ուրիշ հարկաւոր եղած բաներուն ձեւերն ալ գրքին վերջը, ասոր իրեր տախտակի մէջ պարունակուած են:

Լեւորդ կը համարինք հաստատել, աս գրքին խիստ օգտակար ու հարկաւոր ըլլալը մեր ազգին ուսումնասէրներուն, որոնք կը յուսանք թէ երախտագէտ մասը ու փոխադրութեան պիտի կարգան. ուսկից անշուշտ բաւականապէս ֆիզիկական ծանօթութիւններ առնալով, թէ իրենց ուսումնական չափը, թէ հեղինակին աշխատասիրութիւնը և թէ աղետական սատարին հայրենասիրութիւնը, արգաստորութեամբ պիտի պատկնին:

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ. ԸՍՏ ՕՐՈՒՐԸ

Հարաւոր անգամ մը կը աղապի:

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 զուրուշ է կանխիկ. ով որ ուզէ կրնայ ստորագրել:

Իզմիր՝ օրագրութեան տպարանը:

Պօլսա՝ երկրորդ խանը Սոմախանց Սիւրիսիսիանց գրատունը:

Պուրա՝ Քաղաքիս Կոնստանտնուպոլսի Վարդապետի մարդկան:

Լեւորդիս՝ աղապետին Կարապետ աղային մարդկան:

Կահիրէ՝ Լեւորդիսիանց մահաւոր Լեւորդիսիանց գրատունը:

Հոպսէ՝ Սոմախանց աղայ Հակոբին գրատունը:

Թիւսա՝ Երեւանի Վարդապետի աղային գրատունը:

Լեւորդիս՝ աղապետին հարու թիւն աղային մարդկան:

Տիւրքիայի Պարոն Կամիսիսիանց մարդկան:

Լաշ՝ Պուրդիսիանց աղայ եղբայր մարդկան:

Պաղատա՝ Լեւորդիսիանց աղային թարգման աղայ Կահիրէի տունը:

Կահիրէ՝ Երեւանի Կարապետինց աղայ Կահիրէի տունը:

Թիւսա՝ Երեւանի Կարապետինց աղային տունը:

Պոմպա՝ յարգի պարոնաց Լեւորդիսիանց օրագր և ընկերաց վաճառատունը:

Սիւրիսիսիանց ու Պաղապիսիանց յարգի պարոնաց Սեւեղեղաց գրատունը:

ԻՏԱԼԻԱՆ ԾԱՆՔԵՆՈՒՄՈՒՄ ՊԵՊՈՆԵՆ